

Modelinis laikraštis
"LIETUVA"
Išleista kas penktą dieną, Chicago, Ill.
Prenumeruoti metai ant metų
Amerikos... \$2.00
Išsienietis... \$3.00
Lietuva... \$4.00
A. OLSZEWSKI,
Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

LIETUVA

The Lithuanian Weekly
"LIETUVA"
Published every Friday, at Chicago, Ill.
Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English.
Subscription \$2.00 per year.
All communications must be addressed to:
A. OLSZEWSKI,
624 33rd St.,
Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

Nr. 3

CHICAGO, ILL., PETNYCIA, 16 sausio (January) 1903 m.

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL., POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Metas XI

Politiszkos žinios.

Amerika.

Svarbiausiu atsitikimu Amerikoje yra dabar stoka anglų ant gyventojų reikalų, o šalčiai, lyg tyezia, užstojo didelį, New Yorko anglų prekežiai už toną anglų reikalų 12 dol. Tiek mokėti uždirbanti po \$1.50 ant dienos, turinti šeimynas darbininkai negali: reikia išsilaikyti arba anglų ant apsididymo gyvenimui, arba valgio. Gal desimta dalis gyventojų New Yorko neturi daugiau kaip po \$1.50 ant dienos. Užstojus žiemai, čia dabar daug žmonių yra be darbo ir baisų vargą kenčia, nemazai šeimynų tiesiog baduoja. Viskas pabrango, brangesni ir valgio produktai, o uždarbininkai darbininkų pasilekia maž. Jeigu anglų pabrango begėdis, tai tamsa aiszkus sukalbis anglų prekežiai ir jeigu ne visų anglų kastytinių savininkų, tai didesnės jų dalies, ant išnaudojimo gyventojų. Skundai išnaudojamų pasiekė jau kongresą ir senatą. Senatas net perkartinę tuos skundus, bet, žinoma, nieko gero nesprendė. Jis nori paskirti tam tikrą komisiją ištirti priežasčių brangumo anglų. Tokiu būdu turėsime dvi komisijas paskirtas ištirti prieštikių anglų kastytynėse: viena paskirta sutaukymui darbininkų su anglų kastytinių savininkais, kita gi ištirti priežasčių brangumo anglų ir ant užlaikymo komisijų reikėtų paskirti iš didelių pinigų, kuriuos sudėtų tauta, mokėdama didesnius mokesčius, žinoma, ne taip turtingi, kadangi pralobėliai moka nuo jų išsisukti visokias dorais ir nedorais budais. Sanarijai komisijų už savo darbą, kuris be abejonės, niekam neatgabus naudos, ims didesnes algas, trauks savo darbą per žiemą, per visą laiką kastytinių savininkai ir anglų prekežiai lups už anglis dvigubas prekes ir tokiu būdu surinks nemazai pinigų: užstojus gi pavasarui ir be komisijų darbo anglis bus pigesnis, kadangi gyventojai jų reikalus mažiau. Kam gi reikalingos tautai brangiai kasduojančios komisijos, jeigu jos nieko gero neįstengia padaryti? Kongresmanai ir senatoriai turi geras algas, jiems anglų nepritrūks, kadangi jiems ir pats kastytinių savininkai suteiks pakankamai: užstodami už vargūnėlius juk iš to sau naudos neturės: todėl tautos balsais išrinkti jos reprezentantai tiep mažai rūpinasi apie reikalus neturtingų luomų, jie remia vien pralobėlius.

Komisija sutaukymui kalnakasių su kastytinių savininkais, prezidento Rooseveltto paskirta, pradėjo darbuotis. Išsilaikinsiu jau scabesus, garsų jenerolą Gobiną, atsigačius į straičią apimtus apskričius su milijonais kareiviais. Garsus Pensilvanijos milicijos vadovą, vietoj pasakyti ką svarbesnio, barėsi su darbininkų advokatais, jeigu tie jam pastatė tokius klausymus, ant kokių jenerolas nenorėjo atsakyti. Komisijos perdėtinis ne nebando pamokinti nemokanti prideranciai elgtiesi jenerolai, o jam pamokinimai tikrai buvo reikalingi. Korporacijų advokatai perdavė komisijai kastytinių savininkų paaiskinimus, kuriuos

se autoriai savę stengiasi perstatyti geradėjais darbininkų, o tuos už kokius ten nevertus malonės paslemėkūs. Čigonas mat vis savo spangą arklį išgirią. Tiep daro prieš komisiją ir kastytinių savininkai, perstatydami savo biūrus pasielgimą su darbininkais už didžiausią geradėjystę.

Seniau Amerikos laikraščiai juokėsi iš Europos, kad jos tautos tiep daug pinigų apverčia ant dauginimo karsiskų pajėgų; dabar vienog Amerikos randas pradeda sieti Europos paveiklą: ant ateinančių metų ant karizkos laivynės paskyrė Amerikoj daugiau negu kokioj nors kitoj Europos viespatystėj, išsėmus vien Anglijos. Tuom tarpu ant Amerikos ne tik nieks nesirengia užpulti, bet ir negali, kadangi su žemės kareiviais negalima prisigriebti, laivais kareivių antsyk nedang galima pergabenti, išlipusiu ant kranto mažus pulkelius lengvai ir neskaitlinga Amerikos kariūmenė sumusytų. Taigi, jeigu Amerika daugina savo karizskas pajėgas, tai ne ant atsigynimo vien, bet ir su mieriais užpuolimų ant kitų, jeigu tą laikys už naudingą.

Amerikos randas nusprendė atsaukti nuo Filipinų salų jų gubernatorių Taftą. Kada paskalas paplito apie jo atsaukimą, susirinko 8000 miestų gyventojų (ant 150 000 gyventojų tai nedaug) ir nutraukė prie gubernatoriaus rumo prašyti, kad jis čia pasilikytų. Teisybė, gubernatoriaus Taftą gal mažiau filipinieciams pikto padarė negu prieš jį tas salas valdė jenerolai; kadangi Taft, neturėdamas kareivių, tiek pikto padarėti nė negalėjo, bet jis gero, ypač cziabuviams, teipogi nepadarė; garbinti jį tiep labai filipiniečiai neturi už ką.

Ant salos Luzon, provincijoj Albay vėl atsirado pasikėlimai, jau kelis kartus ant tos salos neva su visu suvaldyti. Prieš juos išsiuntė kareivius ir valdžios tikisi greitai pasikelelius suvaldyti, tik nežinia ar ant ilgo.

Azija.

Tarybos tarp Maskolijos ir Činų reikaluose mitytu nuo svetimų tavorų, atgabenamų į Mandžuriją, išsiro. Maskolija reikalavo, kad Činų randas pavestų Maskolijai parengti Mandžurijos portuose muitinyčias, jas apodinti maskoliszkais uždėdinti, imti maitus pagal Činų tarifą ir atlikusiu nuo užlaikymo muitinyčių dalį pinigų atiduoti Činų randui. Ant Činų randas nesutiko ir padarė tai visai teisingai protadamas. Kas gi tokiose maskoliszkose muitinyčiose kontroliuoti darbus maskoliszkų uždėdinti? Jie imti galėtų maitus vien nuo svetimų laivų atgabenų tavorų, kad apsidunkinti Mandžurijoj svetimiems krasztams prekystą, o maskoliszkais tavorams galėtų daryti visokius paluosavimus, kad palengvinti Maskolijai konkurenciją su kitais krasztais. Ant galo kasztus užlaikymo muitinyčių Maskolija juk galėjo paduoti tiep didelius, kad juos vos uždėgtų surinkti maitai nuo svetimų tavorų. Neįstabu todėl, jeigu Činų randas nesutiko ant Maskolijos reikalavimų: jam reikėtų už darbus maskoliszkų mui-

tininkų atsakyti prieš svetimas viespatystes, o visa nau da patektų už nieką neatsakantiems maskoliams. Kadangi maskolai dar vis valdo Mandžuriją, tai jie, ir nesutinkant Činams, gali rengti tojų Činų valdyboj muitinyčias ir imti maitus nuo atninkais už didžiausią geradėjystę.

Apie maizstus vidurinėse Činų provincijose ateina prieštaraujancios žinios: randas garsina, jog tie maizstai menki, maizstininkus lengvai suvaldys išsistata kariūmenė; pagal gi privatizskas žinias, maizstininkai tvirtai susiorganizavę, turi daug gėriau negu rando kareiviai apsiginklavusių kariuotojų, kurių pergalėti randas negali kėsintis.

Holandiskose valdybose ant salos Sumatros, pietinėj Azijoj, seniai prieš Holandijos valdžią pasikėlė vienas iš galingiausių valdonų, Aczino sultanas. Karė traukėsi per czielas metų eiles. Holandija mat savo valdybose nelaiiko daug kareivių, o Aczino plo tui girioms apžė, sunkiai pereinami, todėl sultaniui lengva buvo gintiesi. Dabar vienog jam nepasisekė. Sumstus keliuose susirėmimo su valdžios kariūmenėmis priestintiesi negali, todėl pasidavė ir tokiu būdu ilgai besitraukianti karė pasibaigė.

Afrika.

Paskalas pereitą savaitę paleistas, buk Morokko sultani pasiekė susitaikyti su savo broliu Mulai Mahometu ir pertai buk pasiekė nurašinti pasikėlimą, pasirodė visi neteisingu. Rods sultoniui pasiekė į Fezą prisivilioti savo broli, bet kada pamatė, kad jam gyventojai rodo didesnį prilankumą negu krasztu valdonui, sultanas liepė Mulai Mahometą suarezuoti ir pasodinti į kalėjimą. Jeigu pirma dalis gyventojų pritariančių Mulai Mahometui galėjo laikyti karę už pa baigtą, tai suarezuotus jį vėl mylimą sultano broli, jie vėl pristojų prie pasikėlimų ir dar smarkiau, su didesniu iširsimu stoją prieš sultanožius savo žodį sultano. Pasikėlimų piktumas kreipiasi jau ir prieš svetintaučius. Hayna apskritį 7 žydai likosi pa pianti. Visi europiečiai bėga iš miesto Fez, kadangi bijosi skerdynių. 7 d. sausio aplinkinėse Fezo buvo didelės mu szis tarp sultano pajėgų ir pasikėlelių, kuriame sultano kareiviai likosi sumusyti. Londono laikraštis „Morning Leader“ praneša, jog sultanas apleido savo sostą, miestą Fez ir su pasilikusiais dar prie jo kareiviais išstraukė į Rubat, kur persikėlė ir visi uždėdinti. Matyt, kad pasikėleliai ima viršyti ir sultaniui reiks išsilaikyti soto arba bent valdžios ant visos pietinės Morokko dalies. Sita viespatystė gali pasididinti į dvi, jeigu siaurinės dalies gyventojai pritaria dabar valdanciam sultaniui. Sultano kareiviai turi netikusius ginklus, pasikėleliai gi turi gerus, naujus.

Anglija ir Prancūzija veda dabar tarybas, kadangi tarp sityt, turinčių didžiausias kolonijas viespatystę yra dang nesutikimų. Už išsilaikymą tiesų žvejonės New-

foundlando pakrantėse, Naujų Hebridų salų (Australijoj) ir Egipto, Prancūzija reikalauja, kad Anglija nesipriešintų, jeigu Prancūzija bandytų apvaldyti Morokko. Ant to Anglija dar atsakymo nedavė. Jeigu Prancūzija apvaldytų Morokko siaurines pakrantes, tai anglijonams prigulinti pietinėj Ispanijos užbaigoj tvirtinę Gibraltar nustojo savo vertę, kadangi nuo siaurinių Morokko pakrančių, kada tik panorėtų, prancūzai jį galėtų įsilaikyti.

Garsus Chamberlain lankosi pietinėj Afrikaj. Būrai pirma jį gana szaltai, kadangi jis yra tikra priezastis pasikėlimų karės. Burų vadovai: Botha, Dalarey ir Cronje atklank jį ir padavė ant rasztu reikalavimus savo vien tautui: Chamberlain vieng apreiškė, jog tų reikalavimų negalima išpildyti, jis laukė vieno padėdavoniu nuo burų, o ne reikalavimų. Argi tik ant klausymu neupelnytų padėdavoniu keliavo į Afriką?

Pietinė Amerika.

Tasynės tarp Venezuėlės ir tų Europos viespatystę dar nepasibaigė. Venezuėlės prezidentas sutinka pavesti nesutikimus ant isirizimo Haagos terptautiskam sutaukos sudui, bet Vokietijai Anglija iki szioz nesutinka, kad laike perkartinėjimo terptautiskam sude nesutikimų būtų nuimta Venezuėlės portų blokada.

Sivienytų Valtijų ambasadorius Venezuėlėj Bowen išskeliavo į Washingtoną. Jis gabeną išslygas, ant kokių prezidentas Castro sutinka užbaigti nesutikimus su Vokietija, Anglija ir Italija. Londono laikraščiai pareitą savaitę pagarsino, buk ir Prancūzija prisideda prie blokavimo Venezuėlės portų, bet tam paskalui tuojau užgynė Prancūzijos randas, apreiškėdamas, kad Prancūzija neturi pamato blokuoti Venezuėlės portus, kadangi prezidentas Castro davė Prancūzijai užtikrinimą, jog Prancūzijas bus pripažinta tas pats, ką santaikos sudas pripažįs Vokietijai, Anglijai ir Italijai.

Ant užbaigimo nesutikimų tarp Brazilijos ir Bolivijos už Acre teritoriją, kur amerikoniški kapitalistai buvo sukėle maizstus, Brazilija išsiuntė į Boliviją ant tarybų specializskus pasiuntinius.

Ispanija.

Pereitos nedėlios dieną, Ispanijos sostą pietėj, Madrid, važiuojant karalini iš baznyčios į savo rūmą, kokisai vyriškis sovė du kartų į karaliaus karietą, bet szviai nieko neuzgavo. Sovėjas likosi suarezuotas. Jis rodo si beprocių; pravardė jo yra Feito. Ginklas, iš kokio sovė, buvo sena dvimazdė pistolet. Kaip susekė, jis gyveno pietinėj Amerikoj mieste Buenos Aires, kur isbuvo vienus metus beprocių namuose. Matyt todėl, kad užpuolimą pagindė ne politiški siekliai, bet beprotystė.

Iš Lietuvos.

Iš Vilniaus.

Prie Vilniaus rando degtinės krautavės parengė skaitinčių; atiteitę nori dar czią parengti pamokinancius skaitinčius. Mat maskoliszk randas degtinės par-

davinčioms nori suteikti pakelancę žmones uduotę. Tas vienog tiep tinka, kaip kumszczia prie noies.

Tymai Vilniuje pradeda mažinti, dabar apsigirimai pasitaiko tik rando pakrasčiuose, kurgyvenas daugiausiai beturčiai kuo neveikiausios anlygose.

Nuo szioz maskoliszkų naujų metų likosi panaikinti seno pavidalo popieriniai maskoliszi pinigai: 100 rubl., 25 rubl., 10 rubl. ir 5 rubl. Nuo szioz metų seno pavidalo szioz „bumazkų“ nepilma jau nė provincijose esancios viespatystės kasos, nė banko dalys. Jeigu kas tų pinigų iki szioz nepasiekė ir dar turi, tai nuo pradėtos szioz naujų metų gali apsiekti tik centralizskoj uždėdintoj viespatystėj banko Peterburge, kur gali ant apkeitimo nusistoti per pacztą. Daugiau tų pinigų niekur neprisima. Pinigai tie nužadę savo vertę yra: 100 rubl. išleistos pagal pavidalą 1866 m., o 25 rubl., 10 rubl. ir 5 rubl. išleistos pagal pavidalą 1887 m.

Paskutinė Vilniaus paroda.

Ukės ir pramonės paroda seniai pasibaigė. Svečiai, daug daugybė buvo iš visur suvažiuavusių pavėpsiti ir pasirodyti, pasidaužyti ir pasilankinimui, išsklydo: viskas liko po senovei.

Kas buvo ant Vilniaus parodos, tas turėjo progą dar kartą arezuoti paskui svarponius — „dikčius“ ir patiti jų rupesti apie krasztu gerovę, kuriuom mėgsta tiep tankiai girti.

Veltai įsiekiojau szioz ant tos parodos bent ko — nors pritinka mo, naudingo mokslo sziozicijai artojai ar tiep sau valstiečiai, — neradau beveik nieko. Viskas rinka ir taikinta prie ponų tik gyvenimo. Jei ir buvo kas ir valstiečių ekspozentų (kiek teko surasti, buvo keletas bobelių iš Kauno gub. su audeklais, du žemazių su medžio klumpėmis, vienas, antras valstietis su erkliu), tai jie visi tiep sakimstai į kampus, juog kito net nė ekspeiti (1) nepatėmė, kaip tai atsitiko su vieną bobelę iš Aukmės gės pav. Tiek tai matyt paroda tepasiruojo apie žmonės valstiečius, kurie jūg yra, ar sziaip ar tiep, viso krasztu pamatu.

Yra žinoma, juog Vilniaus žemdarbių bendrovė, kuri szuoos metuose parodą įtaisę, yra gynai a ristikratizka, todėl ir valstiečių reikalai jai tik tiek tūpuri (ir tai, žinoma, savitizskai), kiek jie užkliudo dvarponių luominius reikalus. Kitiap pgaliaus ir ne gali buti.

Parodos siekiu buvo, kaip Parodos Komitetas asizino, — „pažinti savę“. Žinodams tiep iš kalno, asiz knaisais po parodą ir stengiasis pažinti „savuosius“. Tik nelaimė, — nepažinau! Ak, tiesa, pažinau, bet tai tik dvarponių „dalelė“, ne visus, diuomeng!... Neįėjau tik tie tie „savieji“? Negut! Tiep bent jie patį sakėsi (Krajaus Nr. 35), ir to troško — pažinti savę ir pasilinksminti. Vargšai! Norėjo matyt, atsimiti „senovės gadyne“, norėjo pasi linksminti vieni, „avi“, po senovės, bet „cholyu“... Na, ir linksminosi ir daufėsi!...

Kas norės žinoti smulkmenas apie tą parodą, atrai tas su visokiais pagrandimais po lenkizskus ir rusizskus lakraszczius, kur pagyrimų visokiems ponams nepavydėta.

Kas rado, žinoma, „savuosius“ ant tos parodos, galėjo su jais supažinti ir pažinti. Asz „savųjų“ neradau, nors tai buvo ir mūsų krasztu paroda, ir apie ukės ir pramonės stovį mūsų krasztu nieko iš tos parodos negalėjom patirti. Jūg stovis, regis, didponių ukės ir dirbtuvų išdardai nieko dar ne reiskia kaip iszaizskimo stovio visio krasztu kulturos, ką tokią parodą, rando, turėjo „padaryti. Beje, tiesa, je-

norėjo pažinti „savę“... Ha beant suom!

J. Ž.-k-z.

Gubernatoriaus atsisveikintimas.

Buvęs Vilniaus gubernatorius, o dabar vadaus dalykų mini-terio pagalbininkas ir žandarų szefas, von Wahl, prieš savo išsivažimą iš Vilniaus, tiep atsiveikino su Vilniaus policija:

„Esen Vilniaus gubernatorių, prisėjo man czią pergyventi gana sunkų laiką. Beveik nepasilaikiau darbininkų sumizimais, va sros bedarbė ir Vilniaus paroda — sziai svarbiausieji atsitikimai, kurie išsiskyrė tą laiką tarp šio paprastoj Vilniaus draugijos gyvenimo. Žinoma, szie atsitikimai labiausiai apsunkejo policiją: nirtimas ir begėdizskumas maizstininkų terpo darbininkų ir kitų neramų Vilniaus gyventojų tankiai apsisiekzdavo labai sziozioj formoj ir todėl reikalavdavo nuo policijos daug pasisavetimo ir nepertraukiamo veikimo ir nevezinti į tai ta tvarka, kuri dar yszpatuoja, parodo, kad szis velkimas buvo atliktas su didele pasekme. Dekui taktizskam policijos ufislaikymui, vasaros bedarbė, kuri, nemokant vėz reikalo, galėjęs iszaukti nelemtas pasekmes, praėjo beveik neuzdėmta. Pagaliaus kas link parodos, tai ne vezinti į didelį susivažimą ir apztą judėjimą, vietas mieste praėjo pagirtiną tvarkoj.

Drauge su tuo man labai retai prisėjo iszausinti skundus arba iszmetinėjimus ant policijos taru nuo miesto gyventojų, o tai vis parodo, jog, galbūt, mėsio, nors trumpai, kad geriausia Transvaalėje apse 3000 pasėjų; yra czią dar apie 600 jaunų būraičių ne grafių gyvenanciu su anglizskais kareiviais, terp jų yra nergaitės 14 ir 15 metų.

Liutvių Transvaalijoje yra mažas būrelis, bet ir terp jų nėra arensio asirizizmo, vienybės, ne tautizsko supratimo: vienai laiko savę už leokus, kiti pats nežino, kuom yra ir nežino, kuom svę vadinti.

Transvaalijoje dar nevisos kastytynės dirba, kadangi nėra pakankamai pigių juodųjų darbininkų, baltųjų yra pakankamai. Stalioriai, murininkai, kalviai, katilioriai, blekioriai uždirba po 1 svarp 5 szilingus ant dienos; kriaučiai ir sziauciai turi tieposgi gerą darbą ir darbo jiems netrukta.

Liutvis.

Atvykę naujas gubernatoriaus grafas Pahlen stengiasis mandagiau apseiti su gyventojais: daug kur važinėja su vizitomis, skelbia, jog vis gyventojai, ar tai jie būtų gudai, ar katiškai, yra lygūs. Prilindams katalikų dvaszikijai, praturtė, jog ans menkai temokę lenkizskai, bet gerai suprantę latvizskai ir net lietuvizskai, bet isz dvaszikijoj, buvusios prie gubernatoriaus, neatsirado mokn czių lietuvizskai.

General-gubernatoriaus Sviatopolk Mirskij atvažiavo į Vilnų pirmose dienose lapkričio: apsigyveno buvusiam vyskupų namuose, szale Muravjevo paminklo.

P. tie.

Panaikina senus metinius pasportus.

Nuo 10 d. berziole perėitę metų pasportiniai paluosavimai liko iszplat nti ir ant Lenkijos, taigi ir ant lietuvų apgyventos Suvalkų gub. jos. Liekasi panaikinti metiniai pasportai iszluodami vaitų, pa viečių nacelninkų ir gubernatorių. Iki szioz norinti keliauti į Maskoliją, ypač gi jos sostines, turėjo nuo gubernatoriaus iszsielti pasportą ant vieng metų, už ką turėjo mokėti 1 rubl., 80 kap, o iszostipies 2 rubl. 50 kap. Dabar metiniai pasportai liekasi panaikinti, vietoj togyventojai galės gauti ant neprubėdinto laiko, tiep kaip paprastas legitimacijos knigutes, paspartines knigutes, su kurioms galės keliauti po visą Maskoliją. Ukininkams tokias knigutes iszdavins vaitai, miestų gyventojams — bulmistrai, o bajorams Suvalkų gubernatoriaus kanceliarija. Urubedinius pasportus, kaip buvo iki szioz, galės iszavinti tik gubernatoriaus ant pusės metų, už ką

reikia mokėti po 15 rubl. ant pusės metų.

Iš Pietinės Afrikos.

Pasibaigus karei Pietinėj Afrikaj, anglizskas randas įe didžia svet mus liuosonias, padėjusis anglijonams jų karėje su būrais, norincius grįžti namon ir su nks sugrąžinti savo kasztais, o norincius pasilikti Afrikaj, po dėjo darbą aukso kastytynė ir užmo kesnį po 5 szilingus ant dienos, o jeigu darbas nepatiktų, tai antai amerikoni-zkims liuosoniams padėjo udmokėti kasztus kelionės į Ameriką per laiką iki vieng metų po pasibaigimui karės. Bet anglizskas randas savo padėdėjim neiszpildė. Dabar dar yra Transvaalijoje amerikoniškų liuo-norių, kariavusių už Anglijos reikalus, kurie vaizszojo be darbo, neturi nė pinigų užsimokėti už guolį ir valgi; nakvoj kur prisiglaudę prie sienos. Jie atsizsukė į anglizską randą, reikalaudami, kad pergabentų juos į Ameriką, bet randas pagarsino, kad už kelionę tie liuosonoriai turi mokėti po 1 szilingą už kožd dieną kelionės. Ma randas nesusi myli ant tų savo padėtojų, kariavusių už jo naudą ir reikalus, kadangi mat liuosonorių dabar ne reikalauja. Isz tikro tuo Anglijos padėtojus teisingai pasiekė bausmė už padėjimą pavergti laisvę mylinčius būrus.

Sugrįžę isz nelaisvės tuli būrai turėjo iszsidėti ir savo moteritų daug jų tapo sugulovėms anglizskų kareivių ir per laiką karės su laukė kaip kokia poros ir daugiau vaikų. Sugrįžę isz nelaisvės pradėjo, galbūt, mėsio, nors trumpai, kad geriausia Transvaalėje apse 3000 pasėjų; yra czią dar apie 600 jaunų būraičių ne grafių gyvenanciu su anglizskais kareiviais, terp jų yra nergaitės 14 ir 15 metų.

Liutvių Transvaalijoje yra mažas būrelis, bet ir terp jų nėra arensio asirizizmo, vienybės, ne tautizsko supratimo: vienai laiko savę už leokus, kiti pats nežino, kuom yra ir nežino, kuom svę vadinti.

Transvaalijoje dar nevisos kastytynės dirba, kadangi nėra pakankamai pigių juodųjų darbininkų, baltųjų yra pakankamai. Stalioriai, murininkai, kalviai, katilioriai, blekioriai uždirba po 1 svarp 5 szilingus ant dienos; kriaučiai ir sziauciai turi tieposgi gerą darbą ir darbo jiems netrukta.

Liutvis.

Nauji rasztai.

Kalendorius ant mėsio 1903, iszduotas per žvaigždės redakciją (turbut žvaigždės redakcijos. Rd. Brooklyn, N. Y. 53 pusl.

Svarbesnių straipsnių szitate kalendoriujė nėra, o jau tautizskoj lietuvizskoj dvaztoj straipsnio nėra nė vieno. Rodosi to, ka lendoriujė paskirtame Amerikos liutviams, ne pridėtu trakti. Po suraszių szvenczių, telpa trumpitelis apraszymas gyvenimo popiežiaus Leono XIII su pavekslu; paskui eina pavekslas prezidento Rooseveltto bet be apraszymo. Ma tyt kalendoriaus autoriams pritruko medegos ant paraszymo nors trumpos biografijos. Toliau eina ilgoka apysaka p. a. Čigonai. Lietuvia kolonija Vitebsko gub. Mano prietikiiai viesnėje. Se novizka isz žmonių lupų paimta daina. Tikėjimizska apyskaitė p. a. Pax voliscum. Ant galo, kaipi apgarsinimas, pridėta trumpa biografija (apraszymas gyvenimo) vyskupio Baranauko. Tai viskas.

Valdila. Originalizska novele. Paraszė Karalius Juk... Perpausta isz „Varpo“. Tiltėj. 1902 m. 15 pusl. didelio 8" formato. Szita novelė pirma spaudinios „Varpo“, todėl to laikraszio skaitytojai turėjo progą su ja supažinti. Apraszė joje stabmeldizskų lietuvų gyvenimą grafių apysakos formoj. Apraszmas grafas, tendencija patrijotizska. Jeigu jau ne dėl ko kito, tai dėl to jau verta, kad jį nusipirktų ir skaitytų visi lietuviai.

Gyvenimo džiaugsmas. Pagal S. a. Dzoną Lebaką. Sutaisė P. N. Tiltėj. 1902 m.

Kuįgutė veisti isz anglizskos kalbos. Rasztai John Lubbocko pajdami tiek visose civilizuojų tautų kalbose, kas rudo jūu nematp jų vertę. Tiep sziozje knigėlė: įsiekioj mėsio isz atlikimas pareigų; džiugimas isz skitymo knigų. Prietelystė. Br. n. gūmas laiko. Kelionės Namų žydinš Moksas. Vaikų mokinimas. Garbės geimas. Tortai. Sveikata. Melė. Dailė. Poezija. Gamtos mokslai. Gyvenimo nepasiekimai. Darbas ir atilsis. Mokslo pasiekimai. Autoriaus paraszė knigėlė labai naudinga. Ką galima buv sudarkyti, tą padarė vertėjas. Vertimas ne kam tikęs, lietuvizska kalba ir raszyba netikusi, pilna visai neletuvizskų sakinių lietuvizska žodžiais isz reikizsių. Raszyboj tikras misiznis visokių raszybų, naujų ir senų.

Nuo Pensilvanijos anglų kastytinių.

Nors anglėkasių sztraikas pasibaigė gana scniai, bet ar su tuom pasibaigė darbininkų skurdas? Skurdas nepasibaigė, priezingsai, jis dabar didesnis negu buvo pirma, anglų prekės dabar didesnės negu buvo prieš sztraikus, o uždarbis darbininkų tieposgi dabar mažesnis negu buvo pirma. Kadangi į kastytnes, kuriose galima dirbti, priima du kartų tiek darbininkų, kiek dirbo prieš sztraiką ir visi turi dirbt ant kontraktų, tai ne galima uždribti tiek, kiek pirma; bosai darbininkus persekioja ir visip prie jų kabinausi, isz jų tyzojiasi. Sziai aplinkinėse Minersvilles bosai tyzojiasi isz darbininkų, liepdami jiems eiti pas Michellį, o girdi, jis jūms duos geresnius ir geriau apmokamus darbus. Už mažiausią ne paklausymą nors neteisingsiausio bosu prisakymo, liepia imti įnagus ir daugiau nepasirodyti. Prieš sztraikus to ne buvo. Laikę sztraiko daugelį kastytinių, dirbo eschasi, ir dabar jie pasilekia, o tie darbininkai, kurie per kelis metas dirbo, dabar ne turi darbo, vaizszojoja ir laukia malonės boselių, ar jie ne pasakys, kad eitų į darbą, bet kad ne klausytų, ar galima dirbti; jeigu paklausai, tai liepia daugiau ne pasirodyti ir atlikti. Toki mat visai pasukinto sztraiko (Czia raszėjas klysta. Vaisiai sztraiko bus svarbesni. Sztraikai pakėlė tarp darbininkų supratim reikalo didesnis vienybės, su kuris atiteję darbdaviai turės rukotiesi. Jeigu ir sziuom karfunktikios naudos darbininkai ir ne sulauktų, tai ir to ne galima niekinti, kadangi per supratim į vienybę darbininkų pajėgos pasididino ir tokiu būdu likosi nors truputi iszdirbti dirvą ateinančiai kovai darbininkų su iszausduojanciais kapitalistais. Visko isz syk ne galima apibūdinti be tam tikrų pajėgų. Rd.). Santaikos sudui, rodosi, labiau rupi prisipylimas kiauų kizsenių, negu pripažinimas teisybės darbininkams: mat sudu sanarijai gausa azv dienos už nieką po 15 dol. kiekvienas, o darbininkui su szeimyna turi užtekti 15 dol. ant mėnesio. Toks mat yra teisingumas dabartinij kapitalizizskų valdžij ir tokius vaisius iszduoda dabartinis draugijos surėdymas.

Taigi mes darbininkai turime apsimylėti kitokius kelius, kaip galima iszabgti isz po kapitaliztų jungo; iszabgte, kad per paprastus sztraikus nieko ne pelnysime, kadangi kapitaliztų rankose yra dabar valdžia, ji todėl ne dars skriausti pati save; ir ne dars darbininkams pripažinti teisybę. Nors garsus prezidento Rooseveltto paraszė „santaikos sudas ir pripažintų mums koki centą daugiau už mūsų darbą, tai kapitalistai pakels ant tiek jau, ar dar ant daugiau, prekes visų mums reikalingų daiktų. Tuom paciu mes darbininkai ne tik į trumpą laiką sugrąžinsime ne tik pakeltą užmokesnį, bet dar suteiksime gerą pelną, kadangi už tuos pacius daiktus mokės brangiau, negu vien

geležinkelio stacijoje su kero
norėdami padegti. Į mie-t
siuntė daugiau kareivių an
valdymo darbininkų.

